

КЪРТ ВОНЕГЪТ ИЗОСТАВЕН

Превод от английски: Владимир Германов, 1994

chitanka.info

Осемдесет и една искрици човешки живот се поддържаха в сиропиталището, основано от католически монахини в къщата на лесничея в едно голямо имение край Рейн. Това беше в немското село Карлсвалд, в американската окупационна зона. Ако децата не бяха прибрани там, ако не им бе дадена топлината, храната и дрехите, които можеха да се изпросят за тях, те щяха да се пръснат по всички краища на света, за да търсят родители, които отдавна бяха престанали да търсят тях.

Всеки следобед при хубаво време монахините извеждаха децата, в колона по две, към горите, до селото и обратно, за да поемат дажбата си чист въздух. Селският дърводелец, старец, който обичаше да си почива, отдаден на мисли между два удара с инструментите си, винаги излизаше от работилницата, за да види веселия, бърбещ, подскачащ и парцалив парад и да разсъждава заедно с безделниците, който привличаше работилницата му, върху националността на родителите на минаващите деца.

— Виждаш ли онова малко момиченце? — каза той един следобед, — Не може да не е францужойче. Погледни как светят очите му.

— Погледни как размахва ръцете си онова момче. Поляк е. Те обичат да маршируват — обади се един млад механик.

— Поляк? Къде видя поляк? — попита дърводелецът.

— Ей, там... слабото намръщено момче отпред — отвърна другият.

— А-а-а, прекалено висок е за поляк. Освен това, къде си виждал поляк с толкова сламеноруса коса? Немец е.

Механикът сви рамене.

— Сега всички те са немци, така че какво значение има? Кой може да докаже какви са родителите им? Ако беше воювал в Полша, щеше да знаеш, че това е често срещан тип там.

— Виж кой идва! — възкликна дърводелецът и се усмихна. — Колкото и много да знаеш, няма да спориш за него. Стопроцентов американец! Ей, Джо, кога ще спечелиш обратно шампионската титла? — извика той на детето.

— Джо! — обади се и механикът. — Как е днес кафявият бомбардировач?

Самотното синеоко цветнокожо дете на около шест години в самия край на редицата се обърна към тях и се усмихна смутено на двамата, който разговаряха по този начин с него всеки ден. То кимна учтиво и промърмори някакъв поздрав на немски — единственият език, който знаеше.

Името му, избрано наслуки от монахините, беше Карл Хайнц, но дърводелецът му бе дал друго, подходящо — името на единствения цветнокож, който бе оставил някакво впечатление в ума на селянина, бившия шампион по бокс тежка категория Джо Луис.

— Джо! — подвикна пак дърводелецът. — Горее главата! Покажи ми белите си зъби!

Джо смутено изпълни желанието му.

Дърводелецът тупна механика по гърба.

— Но той е и немец, нали? Може би това е единственият начин и ние да имаме шампион тежка категория.

Джо сви зад ъгъла, скрит от погледа на дърводелеца от сестрата, която крачеше най-отзад. Тя прекарваше доста време с момчето, тъй като където и да го сложеше в редицата, то винаги изоставаше на края.

— Джо — каза му тя, — ти си такъв мечтател! Всичките ли ваши хора са толкова отнесени?

— Съжалявам, сестро — отвърна Джо. — Бях се замислил.

— Замечтал.

— Сестро, наистина ли съм син на американски войник?

— Кой ти каза това?

— Петер. Петер каза, че майка ми е германка, а баща ми — американски войник, който си е отишъл. Каза още, че тя ме е оставила при вас и също си е отишла. — В гласа му нямаше тъга, само озадаченост.

Петер беше най-голямото момче в сиропиталището, огорчен старец на четиринайсет, германче, което помнеше родителите си, братята и сестрите си, дома си, войната и всякакви лакомства, каквито Джо не беше в състояние дори да си представи. За Джо Петер беше свръхчовек, който е ходил в рая и ада и се е връщал оттам много пъти, който знаеше съвсем точно защо те са там, където са, защо са там, как са се появили и къде са били преди това.

— Не се безпокой за такива неща, Джо — каза му монахинята. — Никой не знае кои са майка ти и баща ти. Все пак трябва да са били

добри хора, защото ти си толкова добър!

— Какво значи „американец“? — попита Джо.

— Американец е човек от друга страна.

— Близко ли е?

— Наблизо има американци, но домовете им са много далече.

Трябва да се прекоси много вода.

— Като реката.

— Повече, Джо. Повече вода, отколкото можеш да си представиш. Дори не се вижда другия й край. Можеш да се качиш на кораб и да пътуваш с дни и пак да не стигнеш до другия бряг. Някой път ще ти покаже на картата. И недей да слушаш Петер. Той си измисля. Всъщност, не знае нищичко за теб. А сега догони останалите.

Джо избърза и застана в края на редицата, където продължи да крачи съсредоточено и нащрек в продължение на няколко минути. Но след това отново взе да изостава и в малкия му ум започнаха да прелитат думи призраци: войник... американец... германец... вашите хора... шампион... кафяв бомбардировач... повече вода, отколкото можеш да си представиш...

— Сестро — попита той след малко, — всички американци ли са като мен? Кафяви ли са?

— Някои са, други не са, Джо.

— Има ли много като мен?

— Да. Много, много.

— Защо не съм ги виждал?

— Защото не са идвали в селото. Домовете им са другаде.

— Искам да отида там.

— Не се ли чувстваш добре тук, Джо?

— Добре съм. Но Петер казва, че мястото ми не е тук, че не съм германец и никога няма да стана.

— Петер! Не му обръщай внимание!

— Защо хората се усмихват като ме видят? Защо ме карат да пея и да говоря, а като го направя, се смеят?

— Джо, Джо... — отговори монахинята. — Погледни бързо нагоре! Ей там, към дървото. Виждаш ли малкото врабче със счупеното

краче? Горкото храбро врабченце... виждаш ли колко добре се справя въпреки всичко? Видя ли го, Джо? Скок-подскок, скок-подскок!

Един горещ летен ден, когато децата минаваха покрай работилницата на дърводелеца, той излезе отвътре и извика на Джо нещо ново, нещо, което го развълнува и ужаси.

— Джо! Хей, Джо! Баща ти е в селото! Успя ли да го видиш?

— Не, господине... не съм го видял — отвърна Джо. — Къде е?

— Той те дразни! — обади се монахинята рязко.

— Ще видиш дали те дразня, Джо — продължи дърводелецът. — Върви нататък и си отваряй очите на четири, когато минаваш край училището. Погледни нагоре към склона и гората. Ще видиш, Джо!

— Къде ли е отишло нашето врабче днес? — подвижна монахинята весело. — Надявам се крачето му да се е оправило, а ти, Джо?

— Да... аз също, сестро.

Тя продължи да бърби за врабчето, облаците и цветята докато стигнаха до училището и Джо се отказа да ѝ отговаря.

Гората над сградата изглеждаше пуста и неподвижна.

Но тогава Джо забеляза един едър кафяв мъж, гол до кръста и с голям пистолет на колана, да излиза от дърветата. Мъжът отпи вода от манерката си, избърса устата си с ръка, усмихна се на света с изящна презрителност и отново изчезна в полуздрача на дърветата.

— Сестро! — изпъшка Джо. — Баща ми! Току-що го видях!

— Не, Джо, не си.

— Там горе, в гората е! Видях го! Искам да отида при него!

— Това не е твой баща, Джо. Той не те познава. Не иска да се види с теб.

— Но той е един от моите хора, сестро!

— Не можеш да отидеш там, Джо. Не можеш и да останеш тук.

— Тя го улови за ръката, за да тръгне. — Джо... държиш се като лошо момче!

Джо се подчини като в сън. До края на разходката не проговори. Минаха по друг път, далеч от училището. Никой друг не бе видял чудния му баща, никой не вярваше, че го е видял и той самият.

Не се разплака чак до вечерната молитва.

В десет часа младата монахиня видя, че креватчето му е празно.

Под голямата опъната мрежа, окичена с парцали, бе сложено оръдие, черно и смазано, с насочена към звездното небе цев. Камионите и останалата част от батареята бяха скрити по-нагоре по хълма.

Джо, разтреперан зад рехавите храсти, наблюдаваше войниците, които копаеха около оръдието си, с неразличими в мрака лица. Думите, които чуваше, за него не означаваха нищо.

— Сержант, що тря'а да копаем, кат' ше тръгваме утре сутринта? И без това сме само на учение. Що не си почиваме и само да очертаем, където трябва да копаем, ако имаше смисъл?

— Защото, момче, може да се окаже, че е имало смисъл още преди да се съмне. Имаш десет минути, за да отидеш до Китай и да ми донесеш свинска опашчица, сещаш ли се?

Сержантът излезе на осветеното от луната място с ръце на кръста и изопнати рамене, като император. Джо забеляза, че това е същият човек, който бе видял следобеда. Военният се вслуша със задоволство в ударите на сечивата и, за ужас на Джо, тръгна право към него.

Не помръдна, докато големият ботуш не го блъсна.

— Ох!

— Кой си ти? — сержантът го вдигна от земята и го сложи да стъпи на краката си. — Боже мой! Какво правиш тук, момче? Върви си у дома! Това не е място за деца. — Той запали електрическо фенерче и освети лицето му. — Откъде си? — Държеше Джо на ръка разстояние и леко го разтърсваше, като парцалена кукла. — Момче, как попадна тук? С плуване ли?

Джо запелтечи на немски, че търси баща си.

— Хайде, кажи! Как попадна тук? Къде е майка ти?

— Какво става там, сержант? — разнесе се глас в тъмното.

— Не знам как да го нарека — отвърна сержантът. — Говори и е облечено като шваба, но само ела да го видиш.

Скоро десетина мъже застанаха в кръг около Джо и му заговориха най-напред силно, после тихо, сякаш да ги разбере, бе въпрос на тон.

Всеки път, когато се опитваше да им обясни защо е дошъл, те прихваха изумени.

— Как е научило немски? Това ми кажи!

— Къде е татко ти, момче?

— Къде е майка ти, момче?

— Шпрехен зи дейч, момче? Глей, глей! Клати глава! Говори и още как!

— Ти знаеш доста немски, я му кажи нещо?

— Отиди да повикаш лейтенанта — нареди сержантът на някого. — Той ще поговори с това момче и ще разбере какво му казва то. Виж го как трепери! Уплашено е до смърт! Хайде, не се страхувай! — Той го прегърна с големите си ръце. — Успокой се. Всичко е наред. Я виж какво имам! Дявол да го вземе, това дете не е виждало шоколад! Хайде, опитай. Нищо няма да ти стане!

Джо, почувствал се в безопасност в крепостта от кости, мускули и сухожилия, обкръжен от блестящи очи, захапа парчето шоколад. Най-напред розовата вътрешност на устата му, а после и цялата му душа се изпълниха с топло, изобилно удоволствие и той се усмихна.

— Усмихна се!

— Виж го как цъфна!

— Проклет да съм, ако не попадна право в рая! Сериозно!

— Ако говорим за изоставени — каза сержантът, все още прегръщащ Джо, — това е най-изоставеният малък старец, който съм виждал. Откъдето и да го погледнеш.

— Ей, момче! Вземи още малко шоколад!

— Не му давай повече! — каза сержантът с укор. — Да не искаш да му стане лошо?

— Не, сержант, не искам такова нещо!

— Какво става тук? — Лейтенантът — дребен, елегантен негър — приближи зад танцуващия лъч на електрическото си фенерче.

— Намерихме едно момченце, лейтенант — обясни сержантът. — Влязло е в батареята. Сигурно се е промъкнало покрай постовете.

— Ами изпратете го у дома му, сержант!

— Да, сър, така смятах. — Сержантът се прокашля. — Само че това не е обикновено момче. — Той разпери ръце, така че светлината

да падне върху лицето на Джо.

Лейтенантът се засмя удивено и коленичи пред детето.

— Как попадна тук?

— Знае само немски, лейтенант.

— Откъде си? — попита лейтенантът на немски.

— Оттатък водата, дето е толкова голяма, че не можеш да си я представиш.

— Откъде се взе?

— Бог ме е направил — отговори Джо.

— Когато порасне, ще стане адвокат — отбеляза лейтенантът на английски. — Слушай сега — обърна се той отново към момчето, — как се казваш? Къде са твоите хора?

— Джо Луис — отвърна Джо. — Вие сте моите хора. Избягах от сиропиталището, защото мястото ми е при вас.

Лейтенантът се изправи, поклати глава и преведе.

Наоколо отекна смях.

— Джо Луис! А аз си мислех, че той е голям и як!

— Пази се от левачката му, казвам ти!

— Ако е Джо Луис, значи наистина е попаднал на когото трябва. Я ни виж!

— Млъкнете! — извика изведнъж сержантът. — Не е никак смешно! Никак! Това момче няма никого на света!

След малко един приглушен глас наруши тържествената тишина, която последва.

— Да... не е никак смешно.

— Най-добре да вземем джипа и да го откараме до селото, сержант — предложи лейтенантът. — Ефрейтор Джаксън, оставаш старши, докато се върнем.

— Кажете им, че Джо е добро момче — обади се Джаксън.

— Джо — обърна се лейтенантът към момчето на немски, — ще дойдеш със сержанта и мен. Ще те заведем у дома.

Джо се вкопчи в униформата на сержанта.

— Татко! Не! Татко! Искам с теб!

— Слушай, синко, аз не съм ти баща — отговори сержантът безпомощно. — Не съм.

— Татко!

— Виж как се е залепило за него! — обади се един войник. — Май няма да можеш да се освободиш, сержант. Намери си момченце, а то си намери баща!

Сержантът отиде до джипа с Джо на ръце.

— Хайде, сега ме пусни, за да мога да карам. Не мога да въртя кормилото, ако висиш на ръцете ми. Седни в лейтенанта.

Групата отново се събра около джипа и наблюдаваше мрачно как сержантът увещава Джо да го пусне.

— Не искам да ставам лош, Джо. Хайде, успокой се и ме пусни, за да мога да карам. Виждаш ли, нищо не мога да направя, ако стоиш така.

— Татко!

— Ела при мен, момче — каза лейтенантът на немски.

— Татко!

— Джо, я виж тук! — обади се един от войниците. — Шоколад! Искаш ли още малко, Джо? Цяла опаковка, твоя е! Само пусни сержанта и отиди в лейтенанта!

Джо се вкопчи още по-здраво.

— Не си прибирай шоколада, човече — чу се ядосан глас. — Дай му го! Я някой да отиде до камиона и да донесе един пълен кашон. Дайте му шоколад да му стигне за двайсет години.

— Джо, виждал ли си някога ръчен часовник? — обади се друг. — Гледай тук! Виждаш ли как свети? Ако пуснеш сержанта, ще ти дам да чуеш как тиктака. Тик-так, тик-так! Хайде, не искаш ли да чуеш?

Джо не помръдна.

Войникът му даде часовника.

— Вземи го и без друго, Джо. Давам ти го. — Той бързо се отдалечи.

— Ей — извика някой след него, — да не полудя? Даде петдесет долара за него! За какво му е на това момче часовник за петдесет долара?

— Не, не полудях. А ти?

— И аз не съм. Никой от нас не е луд. Джо... искаш ли нож? Само обещавай да внимаваш с него. Дръж острието настрани от себе си. Чу ли? Лейтенант, кажи му като си отиде, да държи острието настрани.

— Не искам да си отивам — отвърна Джо през сълзи. — Искам да стоя при татко.

— Войниците не могат да вземат със себе си малки момченца, Джо — каза лейтенантът на немски. — Освен това тръгваме утре рано сутринта.

— Ще дойдете ли да ме вземете? — попита Джо.

— Ще дойдем, ако можем. Войниците никога не знаят къде ще бъдат на следващия ден. Ако можем, ще дойдем да те видим.

— Може ли да дадем на стария Джо този шоколад, лейтенант? — попита един войник, който държеше под мишница голям кашон.

— Не ме питай — отговори лейтенантът. — Не съм го видял, не съм чувал нищо за никакъв шоколад. Ясно ли е?

— Тъй вярно. — Войникът остави кашона на задната седалка на джипа.

— Няма да ме пусне — обади се сержантът безпомощно. — Лейтенант, карай ти, а аз ще се преместя с Джо на другата седалка.

Двамата размениха местата си и джипът потегли.

— Довиждане, Джо!

— Да слушаш, Джо!

— И да не изядеш всичкия шоколад наведнъж, чуваш ли!

— Не плачи, Джо. Усмихни се!

— Още повече, момче! Точно така!

— Джо! Джо! Събуди се! — Гласът беше на Петер, най-голямото момче в сиропиталището, и отекна глухо в каменните стени.

Джо се изправи, стреснат. Около леглото му се бяха стълпили другите деца, които се боричкаха, за да зърнат Джо и съкровищата до възглавницата му.

— Откъде взе тази шапка, Джо? Ами ножа? Ами часовника? — попита Петер. — Какво има в кашона под леглото?

Джо протегна ръка към главата си и напипа плетена вълнена войнишка шапка.

— Татко — промърмори той сънено.

— Татко! — повтори подигравателно Петер и се засмя.

— Да — каза Джо. — Снощи ходих да видя баща си, Петер.

— Той знаеше ли немски, Джо? — попита учудено едно малко момиченце.

— Не, но приятелят му знаеше.

— Не е видял баща си — каза Петер. — Баща ти е много далече и никога няма да се върне. Може и да не знае, че те има.

— Как изглеждаше? — попита момиченцето.

Джо огледа стаята замислено.

— Татко е висок до тавана — каза накрая. — Раменете му са пошироки от вратата. — Той тържествуващо извади блокче шоколад изпод възглавницата си. — И е кафяв като това! — Подаде шоколада на децата. — Хайде, опитайте го. Има още много!

— Изобщо не изглежда така — възрази Петер. — Лъжеш, Джо!

— Татко има пистолет, колкото това легло. Почти — Джо се усмихна щастливо. — И оръдие, колкото цялата къща. Имаше още стотици също като него.

— Някой се е пошегувал с теб, Джо — обади се Петер. — Не е бил баща ти. Откъде знаеш, че не те е излъгал?

— Защото се разплака, когато ме остави. И обеща да ме вземе у дома оттатък водата, веднага щом може. — Той се усмихна весело. — Не като реката, Петер. Онова е повече вода, отколкото можеш да си представиш! Обеща ми и го оставих да си отиде.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.